

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ
ในการเสนอขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ประจำปี ๒๕๖๒ ระยะที่ ๒

กิจกรรมที่ ๒ การฝึกปฏิบัติการจัดทำผลงานทางวิชาการ
และคลินิคให้คำปรึกษาวิชาการ

ตัวอย่าง
แผนบริหารการสอน

รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรุงธรรม
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒
ณ ห้องประชุมกรมหลวง ชัย ๖ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

แผนบริหารการสอนประจำวิชา

รหัสวิชา 1043410

รายวิชา การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3(2-2-5) หน่วยกิต

Research for Learning Development

คำอธิบายรายวิชา

ความหมายและความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รูปแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การเขียนโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การกำหนดปัญหา กำหนดกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย การเขียนรายงานการวิจัย แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รูปแบบการวิจัยการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
2. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการที่สำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตั้งแต่การกำหนดปัญหา กำหนดกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้
3. เพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติเขียนโครงการการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้
4. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจสามารถบูรณาการความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนไปใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

ฉ

เนื้อหาวิชา

บทที่ 1	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย บทนำ ความหมายของการวิจัย จุดมุ่งหมายของการวิจัย ลักษณะการวิจัย จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการแสวงหาความรู้จริง ประโยชน์ของการวิจัย ประเภทของการวิจัย ขั้นตอนของกระบวนการวิจัย บทสรุป แบบฝึกหัดบทที่ 1 เอกสารอ้างอิง	4 ชั่วโมง
บทที่ 2	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ บทนำ ความหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หลักการของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ขอบเขตของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประโยชน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ บทสรุป แบบฝึกหัดบทที่ 2 เอกสารอ้างอิง	4 ชั่วโมง
บทที่ 3	การเขียนเค้าโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ บทนำ ความหมายของการเขียนเค้าโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประโยชน์ของเค้าโครงการวิจัย	4 ชั่วโมง

	<p>ส่วนประกอบสำคัญของเค้าโครงการวิจัย</p> <p>แนวทางการเขียนเค้าโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้</p> <p>ขั้นตอนการเขียนเค้าโครงการวิจัย</p> <p>คุณลักษณะของเค้าโครงการวิจัยที่ดี</p> <p>ปัญหาในการเขียนเค้าโครงการวิจัย</p> <p>บทสรุป</p> <p>แบบฝึกหัดบทที่ 3</p> <p>เอกสารอ้างอิง</p>	
บทที่ 4	<p>การกำหนดปัญหาการวิจัย</p> <p>บทนำ</p> <p>ความหมายของการกำหนดปัญหาการวิจัย</p> <p>แหล่งที่มาของปัญหาการวิจัย</p> <p>การกำหนดปัญหาวิจัย</p> <p>การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาการเรียนรู้</p> <p>ตัวอย่างการวิเคราะห์และกำหนดวิธีแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้</p> <p>การประเมินหัวข้อการวิจัย</p> <p>การตั้งชื่อเรื่องวิจัย</p> <p>บทสรุป</p> <p>แบบฝึกหัดบทที่ 4</p> <p>เอกสารอ้างอิง</p>	4 ชั่วโมง
บทที่ 5	<p>นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้</p> <p>บทนำ</p> <p>ความหมายของนวัตกรรม</p> <p>การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้</p> <p>ตัวอย่างวิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนรู้</p> <p>เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้</p> <p>การหาประสิทธิภาพวิธีการหรือนวัตกรรม</p> <p>การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้</p> <p>ตัวอย่างการหาค่า IOC แบบทดสอบ</p>	4 ชั่วโมง

	<p>การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด</p> <p>ลักษณะเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่ดี</p> <p>การนำวิธีการหรือนวัตกรรมและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ไปใช้</p> <p>บทสรุป</p> <p>แบบฝึกหัดบทที่ 5</p> <p>เอกสารอ้างอิง</p>	
บทที่ 6	<p>การออกแบบการวิจัย</p> <p>บทนำ</p> <p>ความหมายของการออกแบบการวิจัย</p> <p>เป้าหมายของการออกแบบการวิจัย</p> <p>การออกแบบการวิจัยในกระบวนการเรียนรู้</p> <p>ตัวอย่างนักเรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้</p> <p>การออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน</p> <p>ขั้นตอนการออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน</p> <p>หลักการในการออกแบบการวิจัย</p> <p>ประเด็นในการออกแบบการวิจัย</p> <p>การกำหนดรูปแบบและขอบเขตการวิจัย</p> <p>บทสรุป</p> <p>แบบฝึกหัดบทที่ 6</p> <p>เอกสารอ้างอิง</p>	4 ชั่วโมง
บทที่ 7	<p>ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>บทนำ</p> <p>ความหมายของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>ชนิดของประชากร</p> <p>ความจำเป็นในการใช้กลุ่มตัวอย่าง</p> <p>หลักการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>วิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>ข้อควรพิจารณาในการกำหนดขนาดตัวอย่าง</p>	4 ชั่วโมง

	<p>ประโยชน์ของการเลือกกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา</p> <p>ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>สรุป</p> <p>แบบฝึกหัดบทที่ 7</p> <p>เอกสารอ้างอิง</p>	
บทที่ 8	<p>การสร้างเครื่องมือวิจัย</p> <p>บทนำ</p> <p>ความหมายของการสร้างเครื่องมือการวิจัย</p> <p>คุณลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ดี</p> <p>การสร้างเครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์</p> <p>สรุป</p> <p>แบบฝึกหัดบทที่ 8</p> <p>เอกสารอ้างอิง</p>	4 ชั่วโมง
บทที่ 9	<p>การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย</p> <p>บทนำ</p> <p>ความหมายของการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย</p> <p>การหาคุณภาพของแบบทดสอบ</p> <p>การหาคุณภาพของแบบสอบถาม</p> <p>การหาคุณภาพของเครื่องมือประเภทอื่นๆ</p> <p>สรุป</p> <p>แบบฝึกหัดบทที่ 9</p> <p>เอกสารอ้างอิง</p>	4 ชั่วโมง
บทที่ 10	<p>การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>บทนำ</p> <p>ความหมายของการเก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>ลักษณะที่ดีของข้อมูล</p> <p>ประเภทของข้อมูล</p> <p>วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>ความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล</p>	8 ชั่วโมง

ณ

	กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สรุป แบบฝึกหัดบทที่ 10 เอกสารอ้างอิง	
บทที่ 11	การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ บทนำ การประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การสร้างรหัสสำหรับตัวแปร การใช้โปรแกรม SPSS for windows การเตรียมข้อมูลและขั้นตอนเพื่อการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS ความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์และการแปลผลการวิเคราะห์ สรุป แบบฝึกหัดบทที่ 11 เอกสารอ้างอิง	8 ชั่วโมง
บทที่ 12	การเขียนรายงานผลการวิจัยและการเผยแพร่การวิจัย บทนำ จุดมุ่งหมายของการเขียนรายงานการวิจัย ความจำเป็นในการเผยแพร่การวิจัย รูปแบบการเผยแพร่งานวิจัย สรุป แบบฝึกหัดบทที่ 12 เอกสารอ้างอิง	4 ชั่วโมง

วิธีสอน และกิจกรรม

1. ศึกษาเอกสารประกอบการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
2. บรรยาย
3. ศึกษาผลงานวิจัย และหรือวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ย้อนหลัง 5 ปี

4. สาธิตวิธีการแสวงหาข้อมูลงานวิจัยและสาธิตวิธีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย

5. ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดและ ให้ฝึกปฏิบัติทำงานวิจัยกลุ่ม
6. ปฏิบัติการสอนในห้องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทางสถิติ
7. อภิปรายงานวิจัยกลุ่ม การนำเสนองานวิจัยกลุ่ม
8. ฝึกปฏิบัติการจัดทำรูปเล่มรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
2. Power point ประกอบการบรรยาย
3. ตัวอย่างรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์
4. โปรแกรมนำเสนองาน ภาพนิ่งข้อมูลต่างๆ และสรุปเนื้อหา
5. โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทางสถิติ
6. เครื่องคอมพิวเตอร์และสื่อบันทึกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

การวัดผลและการประเมินผล

1. การวัดผล

1.1 คะแนนระหว่างภาคเรียน รวม	70%
1.1.1 คะแนนแบบฝึกหัดท้ายบท	10%
1.1.2 คะแนนการสอบกลางภาค	20%
1.1.3 คะแนนรายงานการวิจัย	30%
1.1.4 คะแนนการตอบคำถามและการเข้าชั้นเรียน	10%
1.2 คะแนนสอบปลายภาค	30%

2. การประเมินผล

คะแนนระหว่าง 80 – 100	ได้ระดับคะแนน A
คะแนนระหว่าง 75 – 79	ได้ระดับคะแนน B ⁺
คะแนนระหว่าง 70 – 74	ได้ระดับคะแนน B
คะแนนระหว่าง 65 – 69	ได้ระดับคะแนน C ⁺
คะแนนระหว่าง 60 – 64	ได้ระดับคะแนน C
คะแนนระหว่าง 55 – 59	ได้ระดับคะแนน D ⁺
คะแนนระหว่าง 50 – 54	ได้ระดับคะแนน D
คะแนนระหว่าง 0 – 49	ได้ระดับคะแนน F

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

เนื้อหา

บทที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย

- บทนำ
- ความหมายของการวิจัย
- จุดมุ่งหมายของการวิจัย
- ลักษณะของการวิจัย
- วิธีการแสวงหาความรู้ความจริง
- ประเภทของการวิจัย
- ขั้นตอนของการวิจัย
- ประโยชน์ของการวิจัย
- จรรยาบรรณของนักวิจัย
- บทสรุป
- แบบฝึกหัดบทที่ 1
- เอกสารอ้างอิง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อผู้เรียนเรียนจบบทนี้แล้ว ผู้เรียนควรจะสามารถ

1. อธิบายความหมาย จุดมุ่งหมาย ลักษณะและประโยชน์ของการวิจัยได้
2. อธิบายวิธีการที่มนุษย์ใช้แสวงหาความรู้ ความจริงได้
3. บอกคุณลักษณะและจรรยาบรรณของนักวิจัยได้
4. ยกตัวอย่างงานวิจัยในแต่ละประเภทได้
5. อธิบายเกณฑ์ที่ใช้แบ่งประเภทของการวิจัยได้
6. อธิบายประโยชน์ของการวิจัยได้
7. อธิบายขั้นตอนของการวิจัยได้

วิธีสอนและกิจกรรม

1. ผู้สอนบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของการวิจัย จุดมุ่งหมายของการวิจัย ลักษณะของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย
2. แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มกลุ่มละ 5 คน เพื่อศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาความรู้ ความจริง คุณลักษณะและจรรยาบรรณของนักวิจัย ประเภทของการวิจัย และขั้นตอนของการวิจัย
3. นำเสนอผลการศึกษาเอกสาร และให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย
4. ให้ผู้เรียนยกตัวอย่างงานวิจัยแต่ละประเภท จากตัวอย่างรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์
5. ตอบคำถามในแบบฝึกหัดบทที่ 1

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารคำสอนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้บทที่ 1
2. Power point ประกอบการบรรยาย
3. ตัวอย่างรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์

การวัดและการประเมินผล

1. การวัดผล
  - 1.1 สังเกตความสนใจ ความกระตือรือร้นในการเรียนการร่วมกิจกรรม
  - 1.2 สังเกตการนำเสนอผลการศึกษา
  - 1.3 สังเกตการซักถาม อภิปราย
  - 1.4 ตอบคำถามในแบบฝึกหัด
2. การประเมินผล
  - 2.1 การนำเสนอผลการศึกษา
  - 2.2 การตอบคำถามในแบบฝึกหัด

บทที่ 1

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย

บทนำ

การวิจัยเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบแบบแผนเป็นสากล มีเหตุผลและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ปัจจุบันการวิจัยเป็นเครื่องมือและวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาการ ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ช่วยขยายความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างของสังคมให้กว้างขวางและเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ระเบียบวิธีวิจัยที่ ใช้กันในปัจจุบันนี้มีวิวัฒนาการจากวิธีแสวงหาความจริงที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกชนชาติทุกยุคทุกสมัย จากวิธีการที่ไม่เป็นระบบระเบียบมากนักจนกระทั่งเป็นวิธีการที่มีระบบระเบียบมากขึ้นโดยลำดับ และแตกแยกย่อยเป็นระเบียบวิธีวิจัยสำหรับการวิจัยแต่ละประเภท ในบทนี้จะกล่าวถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยบางประการ ได้แก่ ความหมายของการวิจัย จุดมุ่งหมายของการวิจัย คุณลักษณะของการวิจัย คุณลักษณะของนักวิจัย วิธีแสวงหาความรู้ความจริง วิธีวิจัย และประเภทของการวิจัย โดยลำดับ

ความหมายของการวิจัย

การวิจัยมีความหมายตามพจนานุกรมไทยว่า การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 1072) การวิจัยตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Research มาจากคำว่า re หมายถึง อีกครั้งหนึ่ง หรือการทำซ้ำ และคำว่า search มาจากคำภาษาฝรั่งเศสว่า catcher หมายถึง การเสาะหา การค้นคว้าหรือการสำรวจโดยทั่วถึงอย่างระมัดระวังเพื่อจะค้นหาสิ่งหนึ่ง สิ่งใด (บุญธรรม จิตตอนันต์. 2540 : 7)

เพื่อให้เห็นมุมมองของความหมายของการวิจัยที่จะช่วยเสริมให้แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้รวบรวมความหมายอื่น ๆ ดังนี้

การวิจัย คือการค้นหาหรือสืบสวนสอบสวนอย่างพิถีพิถันเป็นระบบ เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ (Webster. 1990 : 464)

“research – careful search or investigation; systematic investigation towards increasing the sum of knowledge” (Webster. 1990 : 464) ซึ่งเป็นความหมายการวิจัยที่คล้ายคลึง กับของเบสท์ ที่ว่า

“Research may be defined as the systematic and objective analysis and recording of controlled observations that may lead to the development of generalizations, principles or theories, resulting in prediction and possibly ultimate control of events.” (Best, 1981 : 26) ซึ่งถอดความ ได้ว่า การวิจัยคือการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความเป็นปรนัย มีการบันทึกผลการสังเกตที่มี การควบคุมอย่างรัดกุม ทำให้สามารถพัฒนาความรู้เป็นนัยทั่วไป หลักการหรือทฤษฎี ซึ่งใช้ในการทำนายหรือขึ้นควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้

ความหมายของการวิจัยที่ตีความความหมายหนึ่งของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2537 : 1) ซึ่งอธิบายว่าการวิจัย คือ การกระบวนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ธรรมชาติตามสมมติฐานที่นิรนัยจากทฤษฎี โดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ที่ระบบ มีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ มีการควบคุมและมีการดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอน โดยที่แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน นำไปสู่คำตอบปัญหาวิจัย ผลการวิจัยที่ได้เป็นความรู้ใหม่หรือเป็นผลของการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษย์และสังคม

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) (2535) ได้ให้นิยามการวิจัยว่า คือ การค้นคว้าโดยการทดลอง สำรวจ หรือการศึกษาตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูล ความรู้ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการกระบวนการต่าง ๆ อันจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วิชาการ หรือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ต่อไป

การวิจัย คือการค้นหาความจริง การค้นหาสิ่งที่ดี สิ่งที่ต้องการ สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นการค้นหาทางหรือวิธีการที่จะทำให้มันดี และหาวิธีที่จะทำให้สำเร็จ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2542 : 8) นอกจากนี้พระธรรมปิฎกยังได้ขยายความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา ปัญหาและการวิจัย ดังนี้

“เพราะฉะนั้น ปฏิบัติการสำคัญในการศึกษาก็คือ ทำอย่างไรจะให้เกิดปัญญาและในการที่จะทำให้เกิดปัญญานั้นสิ่งสำคัญก็คือการวิจัย ถ้าเราไม่มีการวิจัยคือการทำให้เกิดปัญญาด้วยการรู้จักคิดพิจารณาค้นหาความจริง หาทางทำให้ดี ให้สำเร็จ ให้พ้นทุกข์ ให้แก้ปัญหาได้ การศึกษาจะก้าวไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นการศึกษาและการวิจัยจึงเป็นเรื่องของชีวิตประจำวัน เป็นหน้าที่ของชีวิต ไม่ใช่เรื่องที่จะมาจัดกันเป็นกิจการของสังคม หรือเป็นการวิจัยทางวิชาการต่างๆ อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น แต่จะต้องโยงมาจากการากฐานของการวิจัยในชีวิตประจำวัน” (สาวิกา. 2542 : 9)

สิน พันธุ์พินิจ (2547 : 22) ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง การศึกษา ค้นคว้าอย่างมีระบบ ระเบียบ แบบแผน ตามวิธีทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นคว้าหาคำตอบที่ต้องการ

จากความหมายที่นักวิชาการหลายท่านให้ไว้ อาจสรุปความหมายของการวิจัยที่เข้าใจง่ายและกระชับความหมายหนึ่งคือ การวิจัยหมายถึง การกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่มีระบบเชื่อถือได้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

จากความหมายของการวิจัยที่หลากหลายและมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ต้องการเน้นต่างกันไปบ้าง แต่ก็มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยร่วมกันคือได้ความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสาเหตุให้มีการทำวิจัยขึ้น ความมุ่งหมายของการวิจัยมี 4 ระดับ คือ

1. เพื่อการบรรยาย (Description) เป็นการวิจัยเพื่อทราบว่ามียะอะไรเกิดขึ้นในปรากฏการณ์ เป็นการบรรยายว่ามีอะไรบ้าง มีอะไรเล็กน้อย เช่น การวิจัยเรื่องความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเพื่อบรรยายว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดปทุมธานี ชอบอ่านหนังสือประเภทไหนบ้าง ชอบอ่านเรื่องอะไรบ้าง ชอบอ่านประเภทไหนมากกว่ากัน ชอบอ่านเรื่องอะไรมากกว่ากัน ผู้ชายกับผู้หญิงชอบอ่านเหมือนกันหรือต่างกัน เป็นต้น

2. เพื่อการอธิบาย (Explanation) เป็นการวิจัยเพื่อค้นหาสาเหตุของปรากฏการณ์ว่าปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นเพราะมีตัวแปรหรือปัจจัยอะไรเป็นเงื่อนไข เช่น การวิจัยเรื่องกระบวนการกลายเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ นักวิจัยอาจทำวิจัยแบบย้อนรอยจนกระทั่งเข้าใจมูลเหตุสำคัญบางประการที่เชื่อมโยงกับการกลายเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

3. เพื่อการทำนาย (Prediction) การวิจัยบางเรื่องเมื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในปรากฏการณ์ธรรมชาติแล้วนักวิจัยสามารถนำตัวแปรเหล่านั้นมาสร้างสมการเพื่อการพยากรณ์ผลได้ล่วงหน้า เช่น การพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแพทย์จากกลุ่มตัวแปรต่างๆ หรือเป็นการวิจัยเพื่อทราบแนวโน้มของปรากฏการณ์อนาคต เช่น การวิจัยเรื่องโรงเรียนวิทยาศาสตร์ในอนาคต ผลการวิจัยจะทำให้รู้ล่วงหน้าว่าภาพของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ควรมีลักษณะเช่นไร ถ้าเป็นภาพเชิงบวกก็จะเป็นเรื่องดี แต่ถ้าเป็นภาพเชิงลบการรู้ล่วงหน้าก็สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ทัน

4. เพื่อการควบคุม (Control) เป็นการวิจัยที่นำความรู้จากจุดมุ่งหมาย 3 ระดับข้างต้นมาศึกษาต่อว่าถ้ามีการควบคุมเงื่อนไขในลักษณะต่าง ๆ กันแล้วผลจะเป็นเช่นไร เช่น เมื่อทราบปัจจัยที่เกี่ยวกับการกลายเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศแล้ว อาจมีการวิจัยควบคุมปัจจัยที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศแล้ว ผลจะดีหรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยอาจทำวิจัยเพื่อหาทางป้องกันหรือควบคุมเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือหาทางเร่งให้เกิดเหตุการณ์ที่พึงประสงค์เกิดขึ้นเร็วกว่าที่ปล่อยตามธรรมชาติได้อย่างไร เช่น ทำอย่างไรสังคมไทยจึงเป็นสังคมที่โปร่งใสได้เร็วขึ้น

6.2 การเผยแพร่ผลการวิจัย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการวิจัยที่หลายท่านเสนอนั้นค่อนข้างใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจสรุปได้ว่าขั้นตอนการวิจัย มีดังนี้

1. การกำหนดปัญหาการวิจัย
2. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การกำหนดตัวแปรในการวิจัยและการตั้งสมมติฐานการวิจัย
4. การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 4.1 การออกแบบการสุ่มตัวอย่าง
  - 4.2 การออกแบบการวัดตัวแปรหรือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 4.3 การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การแปลความหมายข้อมูลและการสรุปผลการวิจัย
8. การเขียนรายงานการวิจัย

บทสรุป

การวิจัยเป็นกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ความจริงใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อจุดมุ่งหมายการวิจัยระดับใดระดับหนึ่ง ได้แก่ เพื่อการบรรยาย เพื่อการอธิบาย เพื่อการทำนาย หรือเพื่อการควบคุม ก่อนที่จะเป็นกระบวนการวิจัยเช่นในปัจจุบัน กระบวนการวิจัยได้วิวัฒนาการมาจากวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงจากยุคโบราณ ผ่านยุคก่อนปัจจุบันจนกระทั่งถึงยุคปัจจุบันที่เรียกว่าวิธีการวิจัย อย่างไรก็ตามการวิจัยมีหลายประเภท การจัดประเภทการวิจัยจำเป็นต้องทราบเกณฑ์การแบ่งงานวิจัยที่ใช้วิธีการที่มีความเป็นปรนัย มีขั้นตอนของการวิจัยที่ชัดเจนเหมาะสม ถูกต้อง จะเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ ในทางตรงกันข้าม การใช้วิธีการที่ไม่ชัดเจนพอจะทำให้เกิดข้อสงสัยต่อสิ่งที่ค้นพบและเกิดความไม่น่าเชื่อถือในที่สุด นอกจากนี้การวิจัยก็ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณนักวิจัยอย่างเคร่งครัด เพื่อรักษาชื่อเสียงและส่งเสริมเกียรติคุณของสาขาวิชาชีพของตนด้วย

แบบฝึกหัดบทที่ 1

1. ในอดีตคนเราได้ความรู้มาโดยวิธีการใดบ้าง จงอธิบายพอสังเขป
2. จงยกตัวอย่างความรู้ที่มนุษย์ได้มาโดยความบังเอิญ มา 2 เรื่อง
3. จงยกตัวอย่างความรู้ที่มนุษย์ได้มาจากประสบการณ์
4. การได้ข้อสรุปจากการอนุมานและอุปมาน มีจุดเด่นจุดด้อยต่างกันอย่างไร
5. วิธีการทางวิทยาศาสตร์ก็คือการใช้วิธีการอนุมานและอุปมานร่วมกัน จงชี้แจงว่าขั้นตอนใดของวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นการอนุมานหรืออุปมาน
6. การค้นหาวิธีการสร้างอาวุธเชื้อโรคเพื่อทำลายล้างเผ่าพันธุ์ของประเทศที่เป็นศัตรูเป็นการทำวิจัยหรือไม่ จงอธิบาย
7. ทำไมมนุษย์ต้องทำวิจัย
8. ถ้าใช้เวลาเป็นเกณฑ์ จะแบ่งการวิจัยได้กี่ประเภท อะไรบ้าง
9. การวิจัยพื้นฐานหรือการวิจัยบริสุทธิ์ มีประโยชน์กว่าการวิจัยประยุกต์หรือไม่ จงอธิบาย
10. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และการวิจัยเชิงอนาคต มีคุณค่าต่างกันอย่างไร
11. การแบ่งงานวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการแบ่งโดยใช้อะไรเป็นเกณฑ์ และงานวิจัยเชิงปริมาณจะด้อยคุณภาพใช้หรือไม่ จงอธิบาย
12. จงยกตัวอย่างงานวิจัยประเภทสหวิทยาการและอธิบายว่าเพราะอะไรจึงเรียกว่างานวิจัยสหวิทยาการ
13. จงอธิบายประโยชน์ของการวิจัย
14. ขั้นตอนของการวิจัย มีอะไรบ้าง จงอธิบาย

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. 2542. แนวทางปฏิบัติจรรยาบรรณนักวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537. ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2547. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2540. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). 2542. “พระนางมัลลิกาอุบาสิกาที่ทำให้คิดถึงการวิจัย,” สภาวิชาการ ฉบับพิเศษ. หน้า 4 – 40.
- พระราชวรมุณี (ประยูร มีฤกษ์ ธมมจิตโต). 2542. จรรยาบรรณนักวิจัยกับสังคมไทย,” ข่าวสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. 40(427) : มกราคม – มีนาคม. หน้า 30 – 35
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2547. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : แฮ็ส ออฟ เคอร์มีส์.
- สภาวิชาการ. 2542. มงคลสาร 60 ปี พระธรรมปิฎก. ฉบับพิเศษ. หน้า 30 – 35.
- สิน พันธุ์พินิจ. 2547. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์.
- สุวิมล ตีรกานันท์. 2546. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เย็นใจ เลหาณิช. 2526 “ประเภทของการวิจัย” ยงเยาว์ : กาญจนจारी. (บรรณาธิการ) การวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และศิลปะ : ทักษะของนักวิชาการไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การศึกษาแห่งชาติ, คณะกรรมการ. 2533. รายงานผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาโครงการวิจัยสารสนเทศเพื่อการติดตามและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์,
- เกษม สาทรายทิพย์. 2539. การวัดผลการศึกษาและทฤษฎีการทดสอบ. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร,
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2532. “เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFP,” ในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ดนัย เทียนพุด (บรรณาธิการ) การวิจัยเชิงนโยบาย : รูปลักษณ์ใหม่ของการกำหนดอนาคต. กรุงเทพมหานคร : และทำปกเจริญผล สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, หน้า 257 – 2688

- ดิเรก พรสีมา. 2530. “การประเมินเค้าโครงการวิจัย” วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 2(1) : หน้า 11 – 23.
- ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. 2538. ชุดวิชาวิจัยทางการศึกษานอกโรงเรียน : การเลือกปัญหาและการกำหนดปัญหาวิจัย เล่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ประชาชนจำกัด.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537. ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ. คู่มือการเขียนโครงการวิจัย : เอกสารประกอบการบรรยายการฝึกปฏิบัติในการฝึกอบรมหลักสูตรการวิจัยทางการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระหว่างวันที่ 2 - 13 กรกฎาคม 2533. (เอกสารอัดสำเนา)
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. 2542. การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ม.ป.ป. การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อถักและการวิเคราะห์เนื้อหา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- “นโยบายและแนวทางวิจัยของชาติ,” ข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 38(417) : มีนาคม 2540. หน้า 22 – 22.
- เย็นใจ เลหาวิช. 2526 “ประเภทของการวิจัย” ยงเยาว์:กาญจนจารี. (บรรณาธิการ) การวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และศิลปะ : ทศนะของนักวิชาการไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน แสงวดี. 2530. “การสนทนากลุ่ม” วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 2(3) : 12 – 37.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2547. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักท์.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2540. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 : กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคอง กรรณสูต. 2528. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. ฉบับปรับปรุงแก้ไข. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า.
- พรชูลี อาชาวอำรุง. 2537. “กลวิธีวิจัยอนาคต : กระบวนการอนาคตปรัทัศน์,” วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 6(2) : กรกฎาคม – ธันวาคม. หน้า 76 – 91.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). 2542. “พระนางมัลลิกาอุบาสิกาที่ทำให้คิดถึงการวิจัย,” สภาวิชาการ ฉบับพิเศษ. หน้า 4 – 40.
- พระราชวรมุนี (ประยูร มีฤกษ์ ธมมจิตโต). 2542. จรรยาบรรณนักวิจัยกับสังคมไทย,” ข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 40(427) : มกราคม – มีนาคม. หน้า 30 – 35.

